PER LA *PAU*

Núm. 25 - NOVEMBRE 2015
DONES, PAU I SEGURETAT:
15 ANYS DE LA RESOLUCIÓ
1325

ARTICLES CENTRALS

La 1325: una eina útil per a les activistes?

Hannah Wright
Consultora de gènere, pau i seguretat de Saferworld

Quan es parla de la Resolució del Consell de Seguretat de les Nacions Unides (RCSNU) 1325, sovint s'utilitza la paraula "referent". Això es deu al fet que la seva aprovació, l'any2000, va ser percebuda com una fita per a les activistes dels drets de les dones, moltes de les quals havien defensat, durant anys, que calia que els temes de gènere fossin tractats amb seriositat en totes les iniciatives de promoció de la pau. La Resolució 1325, la primera de les set resolucions[1] relatives a Dones, Pau i Seguretat, va ser una de les primeres que la societat civil va concebre i per la qual va fer lobby. I, si bé el tema del gènere i els drets de les dones havien sigut temes de discussió a l'ONU des de feia molt temps, abans de l'any 2000, no s'havien considerat mai suficientment rellevants com per ser tractats al Consell de Seguretat. Encara recordo la primera vegada que vaig sentir parlar de la 1325. Vaig pensar que era miraculós que aquelles brillants feministes haguessin convençut la més alta autoritat dins de l'ONU en matèria de seguretat internacional que els drets de les dones eren importants per a la pau i la seguretat.

Però, fins i tot entre les persones que defensen la 1325 (i les seves resolucions germanes) i que segueixen instant perquè s'acceleri la seva implementació, existeixen reserves. Els preparatius per a la Revisió d'Alt Nivell de les Nacions Unides de la resolució sobre Dones, Pau i Seguretat d'aquest passat mes d'octubre han suscitat molta reflexió al llarg de l'últim any entre la que es podria anomenar "comunitat de dones, pau i seguretat". Per a algunes, la qüestió és, senzillament, que els Governs no s'han mogut de forma suficientment ràpida per poder donar compliment als seus compromisos o no s'han pres prou seriosament les resolucions. Per a altres, els problemes són de caràcter més profund: el llenguatge de les resolucions no és

l'adequat o simplement no és suficientment radical per reflectir les crítiques feministes als enfocaments actuals de la comunitat internacional relatius al manteniment de la pau i la seguretat.

En el marc de la meva feina com a assessora en qüestions de gènere per a una organització internacional dedicada a la consolidació de la pau, estic en contacte amb moltes activistes, tant en països afectats per conflictes violents com en contextos de pau. La majoria d'elles està d'acord en dir que la 1325 ha sigut un bon contrapunt a les idees convencionals sobre les coses que són importants a l'hora de resoldre un conflicte i construir la pau. Com assenyala Carron Mann, directora de polítiques de Women for Women International UK, "el marc de treball de dones, pau i seguretat qüestiona els conceptes "tradicionals" de conflicte que estan fortament masculinitzats i focalitzats en l'armament i els recursos. En aquests conceptes, les dones són civils atrapades en el foc creuat, que idealment haurien de ser protegides però entre les que, inevitablement, es produeixen víctimes. Aquest concepte "tradicional" reflecteix uns sistemes de patriarcat més amplis que, de forma similar, deshumanitzen, sotmeten i maltracten les dones, tant dins com fora del conflicte".

" Per a les dones que pateixen violència i opressió en la seva vida quotidiana, les resolucions de l'ONU poden semblar un concepte remot "

Malgrat la celebració de la 1325 i de l'enorme quantitat d'incidència que ha girat al seu voltant, hi ha limitacions en la manera en què s'ha incorporat el treball de les organitzacions de dones que treballen per la pau. Per exemple, si bé s'ha fet molt lobby en el marc de l'ONU i als Governs nacionals sovint les resolucions han tingut menys impacte en l'àmbit local. Mann apunta que "per a l'activisme de base, la 1325 no ha sigut una eina útil. Treballem amb dones marginades en països afectats per conflictes, moltes de les quals estan confinades a casa seva i no tenen connexions amb xarxes o grups de dones. Hi ha poc activisme 'de base' entorn a la 1325 en les comunitats."

Isabelle Geuskens, directora executiva de l'organització holandesa Women Peacemakers Program, hi està d'acord: "Habitualment, els experts en dones, pau i seguretat tenen els coneixements, però no sempre estan ben connectats amb les dones de base. Sovint els costa arribar a les persones d'àmbit comunitari i mobilitzar-les, cosa que és important per crear un grup de suport que pugui impulsar el canvi d'avall cap amunt. Per mi, el futur de la 1325 està en invertir en competències i espais socials de mobilització".

Efectivament, per a les dones que pateixen violència i opressió en les seves vides quotidianes, les resolucions de les Nacions Unides poden semblar un concepte remot. El 2008, quan treballava als Territoris Palestins Ocupats, vaig entrevistar una sèrie de dones de diferents organitzacions i filiacions polítiques sobre el seu activisme. Quan vaig preguntar a una dona sobre com la 1325 afectava la seva feina, em va respondre: "Conec la resolució 1325 sobre dones en conflictes i guerres. En realitat, no ens ha ajudat. Només és una resolució". Per als palestins, com per a moltes altres poblacions que se senten abandonades per la comunitat internacional, s'han aprovat innumerables lleis i polítiques que pretenen garantir els seus drets però que, a la pràctica, serveixen de ben poc. Per això, no és cap sorpresa que per a elles, la 1325 sigui una cruel ficció.

" Alguns països, malgrat experimentar greu inestabilitat i violència, no es consideren com a zones de conflicte i, per tant, la 1325 no es considera aplicable en el seu context "

En alguns contextos, les barreres que dificulten l'ús de la 1325 com a eina d'incidència sorgeixen a partir de la manera d'interpretar la resolució. Per exemple, malgrat el fet que la 1325 insta a tots els Estats membres de l'ONU a augmentar la participació de les dones en la presa de decisions sobre la prevenció, gestió i resolució dels conflictes, sol interpretar-se implícitament que aquesta disposició es refereix només a països que pateixen conflictes armats o que n'estan sortint. La naturalesa dels conflictes actuals

és realment transnacional: les guerres civils, com les de Síria, Líbia i Sudan del Sud, involucren no només els seus Governs i grups rebels nacionals, sinó també poders globals i regionals com els Estats Units, la Unió Europea, Xina, Rússia i Aràbia Saudita. Però aquests països – inclosos els que disposen de Pla d'Acció Nacional relatius a dones, pau i seguretat – rarament consideren que un increment de la participació de dones en la seva política exterior i de defensa sigui una prioritat d'acord amb la 1325.

Alguns països, malgrat experimentar greu inestabilitat i violència, no es consideren com a zones de conflicte i, per tant, la 1325 no sol considerar-se aplicable en el seu context. A Egipte, per exemple, les activistes han optat en gran mesura per no utilitzar la 1325 com a eina d'incidència. Dalia Abdel Hameed, responsable de Gènere i Drets de les Dones al Egyptian Institute for Personal Rights, es pregunta: "Si observem la situació actual a Egipte, podem dir que és una situació de postconflicte? De post-revolució? De post-aixecament? És molt complicat descriure-ho. Entre el 2011 i el 2013 vam ser testimonis de xocs violents i d'enormes protestes i manifestacions. Actualment ja no succeeix tot això, però encara resulta difícil afirmar que la violència ha acabat. L'opressió és omnipresent, però les seves formes són diferents: a molts dels grups revolucionaris se'ls ha aplicat mà dura i hi ha un clima més generalitzat d'opressió. La gent mira de convèncer-nos que utilitzem la 1325 a Egipte, però el seu ús requereix primer de tot tenir un règim civil, i no un de militar, cosa que no és el cas a Egipte".

Per a algunes activistes, l'obstacle que dificulta l'ús de la 1325 en el seu activisme no només està en la seva interpretació, sinó en el propi contingut de la resolució. Les disposicions que estableixen les resolucions relatives a dones, pau i seguretat són un pas endavant important i, en alguns contextos, han suposat canvis reals per a les vides de les dones, però també és cert que es queden curtes en el redisseny radical de la seguretat internacional que busquen moltes feministes. En aquest sentit, l'objectiu no és només incrementar la participació de les dones en els sistemes existents de resolució de conflictes, sinó promoure enfocaments de seguretat menys militaritzats i menys masculinitzats que, ja d'entrada, ajuden a evitar que els conflictes esclatin.

Tot i que les activistes en l'àmbit de dones, pau i seguretat han tractat d'utilitzar la 1325 per promoure la desmilitarització, el mateix text de la resolució és menys ambiciós.

Com apunta Isabelle Geuskens, “com a activistes, teníem una visió de la pau i el 2000, quan vam aconseguir la resolució, potser simplement vam projectar-hi els nostres desitjos. La bona incidència significa, a vegades, agafar una eina i utilitzar-la amb creativitat. Però sembla que hi ha moltes limitacions sobre quant del què realment volem pot aconseguir-se mitjançant la resolució, i per tant, hem de repensar com reivindicar les parts més radicals de la nostra visió”.

“ L’objectiu no és només incrementar la participació de les dones en els sistemes existents, sinó promoure enfocaments de seguretat menys militaritzats i menys masculinitzats ”

El problema és que, instant els líders mundials a que incorporin les dones i les seves preocupacions en el sistema internacional militaritzat actual, estem permetent que el sistema s’apropiï de nosaltres. D’acord amb Geuskens, “en el passat hem sentit les fortes veus dels moviments de dones que redefinien el significat de seguretat, posant en qüestió la militarització i la carrera armamentista. Però molta de l’energia dedicada a la 1325 s’ha centrat en treballar dins dels sistemes de poder, fins al punt que algunes persones de la comunitat de dones, pau i seguretat se sentirien molt incòmodes si se’ls plantegés temes com el militarisme i la necessitat de treballar pel desarmament”.

Malgrat aquests recels, la majoria d’aquestes activistes per la pau continuen estant d’acord amb la importància d’utilitzar la 1325 com a punt de partida per posar sobre la taula la qüestió de les dones i tot allò que les afecta. “Per suposat que no voldria tirar-ho per terra perquè hi hagin aspectes que no m’agraden” -assenyala Geuskens- “encara recordo com era quan no teníem la 1325. Ha ajudat a que moltes dones tinguessin veu. Tot i que sovint les dones segueixen sent ignorades, els arguments utilitzats per a justificar-ho són cada cop més escassos”. La revisió de la resolució aquest mes d’octubre ha brindat una oportunitat crucial, tant per plantejar qüestions relatives a les

deficiències del marc de treball sobre dones, pau i seguretat i a l'ús que n'hem fet, com per instar els líders mundials a donar compliment als seus compromisos i implementar íntegrament les resolucions.

1. Aquest article ha estat escrit amb anterioritat a l'aprovació de la Resolució 2242 de les Nacions Unides, de manera que actualment són vuit les resolucions temàtiques sobre Dones, Pau i Seguretat.

Fotografia : The Institute for Inclusive Security

© Generalitat de Catalunya